

Правила вживання апострофа

Мета: пояснити правила вживання апострофа; формувати вміння знаходити в словах орфограму «Апостроф»; обґрунтувати вживання апострофа за допомогою відповідних орфографічних правил; розвивати логічне мислення, увагу, пам'ять, мовлення; виховувати повагу до влучного слова.

Тип уроку: вивчення нового матеріалу.

Обладнання: підручник, картки, таблиця.

Хід уроку

I Актуалізація опорних знань учнів.

1 Розподільний диктант.

Завдання: записати слова у дві колонки: I - йо та II - ьо.

Сьогодні, йогурт, бадьорий, йод, льодовик, сьомий, працюючий, медальйон, майор, сльози, його, кольоровий, серйозний, мільйон.

2 Перевірка домашнього завдання.

II Підготовка до сприйняття нового матеріалу.

Слово вчителя: зараз ми спробуємо за допомогою загадок відгадати тему сьогоднішнього уроку.

Я у полум'ї, в сузір'ї,

в пам'яті і у сім'ї,

в надвечір'ї, у міжгір'ї,

в п'єсі, в м'яті, в солов'ї.

В п'ятниці, в м'ячі, у пір'ї,

в черв'яку і у в'юні,

Хоч малий, та є здоров'я,

щоб побути скрізь зумів.

Я прив'язаний любов'ю

до таких хороших слів.

В бур'янах я теж гуляю,

часом весь у реп'яхах!

III Повідомлення теми і мети уроку.

IV Вивчення нового матеріалу.

1 Колективна робота.

Завдання: прослухати казку, яку прочитає вчитель.

Зникнення Апострофа

У тридев'ятому царстві є незвичайна країна Фонетика. Правлять нею три сестри: сувора і розумна Орфографія, точна Графіка і миловида та співуча Орфоепія.

Якось у цій країні сталася надзвичайна подія – зник Апостроф. У Фонетиці почався страшний безлад. Графіка та Орфоепія хапалися за голову, бо люди почали неграмотно писати. Орфоепія потерпала від неправильної вимови. Люди не могли порозумітися!..

Треба негайно шукати Апостроф.

До пошуків залучили найкращі сили. І ось що з'ясували слідчі. Кома, що мешкала у сусідній країні, давно заздрила Апострофу, оскільки він був такий же, як і вона, але завжди стояв вище. Можливо, це її рук справа?

--Діти,може,ми зможемо допомогти знайти Апостроф,якщо з'ясуємо,для чого він вживається?

2 Робота з таблицею.

Апостроф перед я,ю,є,ї	
пишеться	Не пишеться
1. Після букв <i>б,п,м,в,ф</i> (мавпа Буф) б'є, п'ять, в'юн, м'ята, реп'ях. 2 . Після букви <i>р</i> ,що позначає твердий звук <i>р</i> : сузір'я, пір'я, подвір'я, матір'ю, міжгір'я 3.Після першої частини складних слів,що закінчуються твердим приголосним: трьох'ярусний, дит'ясла, Мін'юст 4.Після букв <i>к</i> у слові <i>Лук'ян</i> та споріднених з ним словах: <i>Лук'янівка, Лук'янчук.</i>	1Після букв <i>б,п,м,в,ф</i> , якщо перед ними стоїть буква,що позначає кореневий приголосний,крім <i>р</i> : цвях, свято, морквяний, але торф'яний, черв'як, верб'я, арф'яр 2Після букви <i>р</i> , що позначає м'який звук <i>р'</i> : морянин, ряска, буря, рюкзак. 3 Перед <i>йо</i> :зйомки, курйоз, серйозно

3 Проблемно-пошуковий метод. Створюється проблемна ситуація.

Вчитель відкриває написані на дошці слова: **без'язикий, під'їзд** і пропонує дітям пояснити вживання апострофа в цих словах.

Якщо учні не в змозі цього зробити, то можна організувати такий проблемно-пошуковий діалог :

--Чи можемо застосувати до цих правил вживання апострофа,яке ми вивчили?

--Ні,не можемо.

--Чому?

--У цих словах апостроф стоїть після букв –з,-д,які не належать до губних.

--Яка різниця у значенні цих слів?

Якщо учням важко відповісти на це питання,то вчитель продовжує далі.

--Яка частина слова робить їх різними за змістом?

Учні,пригадуючи склад слова,відповідають:

--Префікс.

--**Отже**, після якої частини слова пишеться апостроф у цих словах?

Діти відповідають,що після префікса.

Вчитель відкриває дошку повністю, на ній – слова:

приїхати, заява, з'їхати, поїхати, під'їхати, виїхати, з'їсти, поєднати
Перепишіть у зошит ті, у яких є апостроф, виділіть префікси, підкресліть букву, написану після префікса.

--Після якої частини слова пишеться апостроф і перед якими буквами?

--Порівняйте слова, які ви записали в зошит, тобто ті, у яких пишеться апостроф, і скажіть, після яких префіксів і перед якими буквами він не пишеться?

4 Фізкультхвилинка

Встаньте, діти, посміхніться,

Вліво, вправо поверніться.

Нахиліться, розігніться (2р.)

Руки вгору піднімайте,

Піднімайте, опускайте (2р.)

Дуже добре, всі сідайте.

5 Слово вчителя.

Отже, діти, ви дізналися, що наш Апостроф заховали у Скелі твердих приголосних. Щоб потрапити туди, слід подолати Трясовину фонетичної транскрипції.

6 Робота біля дошки і в зошитах.

Завдання: подані в транскрипції слова записати відповідно до орфографічних норм.

[уйїдливи^ей] [л'убовйу] [бйут'] [моркв'аний] [подв'ірйа]

[присв'аче^нний] [звйазати] [п'івйаблука].

7 Гра «Відгадай загадки».

Переправившись через Трясовину, ми опинилися перед Брамою, де стояла Кома.

--Я відпущу Апостроф за умови, що ви відгадаєте мої загадки.

Завдання: вставити, де потрібно, пропущений апостроф і відгадати загадки.

1Плету хлівець на четверо овець, а п..ята окремо? (Рукавичка).

2Без чого людина не проживе й п..яти хвилин? (Без повітря).

3Хто в руки не візьме-по голові б..є? (Цвях).

4Дуже добру пам..ять має, хутко все запам..ятає, де почує яку вість-слово в слово розповідь? (Луна).

--Добре,- сказала Кома.— Відпущу Апостроф, але за умови, що ви завжди будете його правильно вживати: у вимові і на письмі.

8 Вибірковий диктант.

Завдання: записати слова, які пишуться з апострофом.

Різномав'я, багрянний, цвяшок, зав'язь, присвята, зобов'язання, ряска, дерев'яний, сузір'я, мавпячий, львів'янин, підв'язати, різдвяний, Лук'яненко, Святослав, м'яки й, духмяний, дзвякнути, приїхав, хом'як, об'єднати.

9 Робота в групах.

Від поданих слів утворити

1 група: прикметники, пояснити правопис:

морква, олово, торф, дрова;

2 група: дієслова 2-ої особи однини:

Лити, вити, бити, пити;

3 група: дієслова із префіксами *об-, від-, роз-, з-*:

їхати, єднати, юрба, ятрити.

V Закріплення вивченого матеріалу.

1 Мікрофон.

На уроці я навчився....

2 Конкурс – гра «Хто більше?»

Запишіть слова, у яких пишеться апостроф.

VI Підсумок уроку.

Оголошення результатів навчальної діяльності школярів.

VII Домашнє завдання.